

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:		Spisujú a vydávajú:	Redakcia a vydavateľstvo: 7 Budapešti
Na celý rok	2 zl. — kr.	MIKULÁŠ LEPSÉNYI	I. ker. Döbrentey-utca 18.
Na pol roka	1 > — >	a GERHARD NÉMETH.	sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
Na štvrt roka	— > 60 >	Hlavný spolupracovník:	pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Jednotlivé číslo 4 kr.		FRANTIŠ BLESZKÁNY.	Cena jedného 5 stĺpcového riadku
			je 10 kr.

Gróf Kálnoky.

Preveliká radosť sa rozlieha v slobodomyselnom tábore. Mena, ktorá bola vypukla 1-ho mája, keď barón Dezider Bánffy ministerský predseda v snemovni napadol nunciusa, rozhodnutá je, ačkoľvek jej ešte není koniec, predsa zdá sa, že sa skončila s víťazstvom ministerského predsedu baróna Dezidera Bánffyho. Už starí pohania hovorievali, že proti hlúposti i rohovia darmo bojujú. V žiadnej mene posádať sme nedožili toľké prekvapenia, jako v tejto, lebo keď postavenie grófa Kálnokého ministra to zahraničia zdalo sa byť posilnené kráľovským prípisom, práve vtedy bol prinútený znova podať svoje zažakovanie z úradu, čo kráľ aj prijal a toho štátneho muža prepustil zo služby, naproti ktorému len pred pár dňami bol písomne a verejne svoju najvyššiu dôveru vyjadril. Príčiny, ktoré pohly grófa Kálnokého, aby zažakoval z jednej strany, a kráľa aby ho prepustil zo služby z druhej strany, posádať ešte tma pokrýva a veľkému obecenstvu sú ešte neznáme. Dosť je na tom, že ustúpil a popustil a i s tým dokázal, že je múdrejší, lebo politická poloha, ktorú

Bánffy svojou nespôsobnosťou zapríčinil, je tou najväčšou.

Nám je síce není preto ľúto za grófom Kálnokým, jako keď by on bol nám katolíkom, alebo našej cirkvi nejaké zvláštne služby preukázal, nie to ani najmenej, lebo nikde a nikdy sa za nás nevystavil; ale už je to dosť, že sa neukázal byť našim nepriateľom, lebo od našich štátnych mužov i tomu sme už navykli, že Jeho Veličenstvu stranivá nás len protivné rady dávajú tak v tamtej polovici rakúsko-uherskej ríši jako i tu doma. Gróf Kálnoky včul ale raz sa čestne držal, lebo jako sa zdá, preto zažakoval, ponevác nechcel do Rímu poslať proti Agliardimu tú poznámku, ktorú barón Bánffy požadoval jakožto zadostučinenie od neho a ponevác sa mu už zhnusil ten zástoj, aby porád prosil za odpuštenie pre nemotornosti druhého.

Gróf Gustáv Kálnoky
bývalý to spoločný minister zahraničia.

Slobodomyselný tábor, keď gróf Kálnoky nechcel ponos poslať do Rímu proti nunciusovi, započal vykrikovať, že vyrovnávací zákon, ktorý jedná o shode medzi Rakúskom a Uhorskom, je urazený a že jestli Uhorsko, to jest Bánffy

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

a v ňom slobodomyselná banda neobsiahne zadosťučinenie odoslaním onej poznámky do Rímu, že všetci sa postavia na ľavú, neodvislú stranu proti tej shode. Smerodajným kruhom vo Viedni plné uši nakričali, že v tom páde celé Uhorsko za urazenú česť a vážnosť ministerského predsedu baróna Bánffyho sa postaví, a že takto a takto potom bude, vyhrážali sa po svojich podlých časopisoch. Avšak vieme, že u nás nikto ani si nepomyslel na urazenú vážnosť nášho ministerského predsedu, ani posádať nikto neuveril, že by pápežský poslanec Agliardi sa do našich vnútorných záležitostí bol miešal, a čo je ešte najsmiešnejšieho pri celej tejto veci, že barón Bánffy, z čoho obviňoval nunciusa, a prečo požadoval poslanie tej poznámky do Rímu, posádať ani žiadnym dôkazom, ani slovom, ani najmenším skutkom nebol v stave, ani nebude, dokázať nejakú i tú najmenšiu chybu proti Agliardimu. Jako kalvíni vymysleli tú bájkú proti nunciusovi, že sa miešal do vnútorných záležitostí Uhorska, takým spôsobom práve mohli by vymysleť tú istú bájkú i proti ktorémukoľvek samojedovi, keď by cestoval po našej vlasti.

Židovské a slobodomurárske vládne časopisy včul vytrubujú do sveta, že jak veľký víťaz je Bánffy, že on zachránil včul neodvislosť našej vlasti a zachoval samostatnosť a nadvládu Uhorska, lebo že neohrozeným sa vystavením za práva našej krajiny shodil Kálnokyho, a dokázal, že uhorský ministerský predseda není v ničom podriadený spoločnému ministrovi zahraničia. Bánffy síce nevykonan žiaden hrdinský skutok, ani neshodil on Kálnokyho, ale Kálnokyho dostihla pomsta za to, že on tú zľú radu dal Jeho Veličenstvu za času Wekerleho, aby kráľ privolil v sneme pojednávať o tej nešťastnej cirkevnej politike, ktorá už toľko zmätkov v našej krajine narobila. A jaký osúd zastihol Wekerleho, Csákyho, Szilágyiho a včul grófa Kálnokyho, tá istá pomsta nezadlho zastihne i Bánffyho. Pokým Bánffy nezostal ministerským predsedom, vždy behal do Viedne ku Kálnokymu úklady robiť proti iným štátnym mužom a sa odporúčať za ministerského predsedu a jedine s pomocou Kálnokyho dosiahol svoj cieľ, a včul sa mu tak špatne odmenil, nie síce svojim vtipom, ale svojou nemotornosťou; v tejto mene i náhoda prišla Bánffymu na pomoc, lebo keďby bol Bánffy a veľká liberálna rada bola len šípila jaký zmätok z toho povstane, Bánffy nikdy by nebol držal tú reč prvého mája.

Známo je, že staré priateľstvo medzi Kálnokym a uhorskými minister-predsedami v posledné roky bolo ochladlo, odkedy cirkevno-

politické zmätky v Uhorsku Kálnokymu galibu začaly robiť i v diplomácii i pri kráľovskom dvore. Lebo tieto kruhy neľúbily zbožňovanie Koššútha ani kultúrny boj, ani Kálnokymu nebolo po chuti, že pri vymenovaní uhorských biskupov musel cítiť nevoľu svätej stolice a porád orodovať a brániť požiadavky uhorskej vlády. Už Tisovci započali úklady Kálnokymu robiť; Ludvík Tisa dosť sa nastrojil proti nemu; Wekerle ešte posádať sa domnieva, že pre Kálnokyho buchol. Julo Horváth od tých čias búril v svojom časopise proti Kálnokymu, a za ním ostatne židovské a slobodomurárske noviny, jako kopovi dotierali na ministra zahraničia a tupily i osobu i politiku jeho. Táto znamenitá banda porád vrela pomstou proti nemu, a vyhrážala sa mu, že však ona mu ukáže v delegácii. Preto je taká radosť nad jeho pádom v slobodomyselnom tábore. Nuž ale či sa preto politická poloha v Uhorsku napravila a či sa už ministerská mena dokončila?

Lebo jaká že je poloha v krajine? Či je cirkevná politika už dokončená? Pohyby ustavične rastú i na sneme i po krajine. Ani súhlas medzi vyššou a nižšou snemovňu není napravený. Neistota a nespokojnosť po krajine ustavične sa rozmáha, že jaké následky to bude mať, keď sa cirkevno-politické a neznabožské zákony násilno do života uvedú. Lebo okrem židov, nektorých kalvínov a slobodomurárov nikto si tie zákony nežiadal, ľud sa ale zhrozil a z hĺbky svojho nepokazeného srdca nenávidí i tých, ktorí ich vynesli.

Lež čože i konečne vyhral Bánffy a celá liberálna strana s tým, že Kálnoky zaľakoval? Jeho nástupca gróf Agenor Goluchovsky, poľský to šľachtic ešte je prísnejším katolíkom, než ktorýkoľvek jeho predchodca a úfame, že nebude držať s tou slobodomyselnou podvodnou kompániou, ktorá si za cieľ vzala prenasledovať cirkev katolícku v Uhorsku. Veď Kálnoky z tohoto ohľadu už by bol dávno zaslúžil včulajší svoj osúd. Najprv do jedného mecha fúkal s liberálmi, ale keď už vo všetkom nechcel ím byť na službu, proti nemu sa obrátili a podkopávali ho dotiaľ, pokým ho k úpadku nedoprovadili.

Jaknáhle liberáli sa dozvedeli o zásadách nového ministra zahraničia grófa Goluchovského, už vo svojich novinách započali sa stavať proti nemu, lež na pokynutie ktoréhosi ích vodcu zas zmenili taktiku, mysliať si, že by ím nebolo prospešné si ho zanepríateľa urobiť; včul už obracajú plášť, odkiaľ vietor fúka, a klaňajú sa jemu. Poznámka ale, ktorú bol Bánffy od Kálnokyho požadoval poslať do Rímu proti Agliardimu, predbežne zostane vo Viedni, už i

z tej príčiny, lebo nový minister zahraničia není žiadnym sľubom viazaný ani do ničoho zapletený, a či z inej to je jedno, veď nemôžeme o ňom ani predpokladať, že by on tú poznámku za dobrú a cieľu primeranú považoval. Tiež i toľko rozumu bude mať, že čo sa zovnútornej politiky týka na radu Bánffyho nebude slúchať, lebo kde je mnoho kuchárov, tam sa obyčajne presolieva polievka. Nech len sa Bánffy niekoľko ráz pomieša do zahraničnej politiky, na raz zbadá celý svet, že trojná smluva zmizla, a Rakúsko-Uhorsko by v najrozhodnejšej dobe europejských pomerov osamotelé, bez všelikého spojenca ostalo, lebo Bánffy svojimi sedmohradskými spôsobami všetko by pokazil a proti nám pobúril.

V liberálnom tábore tej velikej radosti nad víťazstvom Bánffyho tiež nebudú sa môcť dlhé časy tešiť. Kráľovi rozopra medzi Kálnokym a Bánffym neprišla v príležitom čase, lebo na počiatku budúceho mesiaca junia zasadnú delegácie, porady to o spoločných záležitostiach a výdajoch Rakúsko-Uhorska, pri ktorých pojednávaníu osoba ministra zahraničia prichádza v popredie a účinky jeho berú sa na prietras; Kálnoky nechcejúc porady v delegáciach vystaviť búrlivým dohadám, ktoré by byly mohly vzniknúť pre jeho osobu, týmto odôvodnil pred kráľom svoje zaďakovanie; a kráľ tie dôvody za vážne musel uznať z ohľadu nie len vnútornej ale hlavne zovnútornej politiky a preto svojho dôverného človeka prepustil. Jaknáhle delegácie dokonajú svoje práce, zamenia i Bánffyho, lebo to každý ľahko môže nahliadnuť, že sa politika nedá takým spôsobom viesť a robiť, jako Bánffy bol zakročil proti Agliardimu a jako vôbec vnútornu politiku vedie. V liberálnej stránke všetky na nečo súcejšie živly sú už zodrané; do najväčších rozpakov by prišiel, kto by z liberálnej strany nových súcich ministrov na novú vládu zamýšľal povoláť. Ovšem pre krajinu bolo by najvýhodnejšie, keď by už raz nie len osoby sa menily vo vláde, ale zvláštne i zásady, keď by sama sústava čím skôr k prospechu krajiny a ľudu na lepšie bola zmenená. To si žiada každý opravdivý, a nie taký novo recipiovaný vlastenec, potom túži i kráľ i verný jemu ľud!!

Krivánsky

POLITICKÉ CHÝRY.

Uvedenie civilného manželstva do života. V ministerstve pravosúdia »s veľkou horlivosťou« na tom pracujú, aby zákon o civilnom sobáši bol prevedený. Rozvrh narúdenia do života uvádzajúceho už vyho-

tili a minister pravosúdia sdělil ho viacero pravnikom, aby dali o ňom mienku. Minister sam väčšiu časť svojej činnosti včul venuje pripravám uvedenia do života a na to považné nariadenie jako sa zdá už v krátkom čase vydá. Jako sa dozvedáme civilné manželstvo *prvého októbra* vstúpi do života.

Popis voličov všade sa už započína. Prípravy po celej krajiny rovnako porobili: totiž z výborov vynechali kňazov, ktorých posávať tak vďačne upotrebili na túto bezplatnú službu. V ústrednom výbore prešporskej stolice túto vec i podotknul Dr. Jozef Neumann výborový úd, na čo dostal tú odpoveď, že kňazov preto vynechávajú, lebo že oni sami není sú náchylni pri popisoch ďalej účinkovať. Ten výborný úd to hneď vyvrátil, spomenúc jedon pád, kde jedon farár sa vyslovil, že podľa dosávdného obyčaja i včul je hotový popis viesť a predsa nepovolali ho do výboru. Zretdlne tedy je, že ústredné výbory v smysle vyššieho návodu pokračujú.

Vojenská policia. K jednej novej vojenskej ustanovizni dal kráľ povolenie. Táto nová ustanovizeň je vojenská policia, ktorá v nektorom cudzozemskom vojsku, ku príkladu v anglickom, je všôbecná, na toľko, že v každej anglickej posádke možno vidieť červené jej kabáty. Vo spoločnom vojsku predbežne tak sa zdá, len pokus chcú urobiť s touto novou ustanovizňou, lebo dohromady len z 463 chlapov a šiestich dôstojníkov bude pozostávať ten nový policajtný huf a v troch haličských mestách: v Lvove, v Krakove a Przelmysli bude mať stanicu.

Krajinská schôdzka hospodárov. Z pomedzi neodvislých uhorských hospodárov tisíc dve sto sa sišlo v minulý pondelok v hlavňom meste, aby sa poradili i tých spôsobivostí, ktoré by byly súde, aby sa do života uviedly, že ujármené polné hospodárstvo z kritičného položenia vypomôhly a záujmom zanedbaného ľudu pomáhať oprobavaly. S radostou pozdravujeme to shromaždenie, ktoré si opravdu veľkolepý cieľ za úlohu vzalo. Jestli že ho môže uskutočniť, zdar bude vždy slávou tých, ktorí to započali. Avšak len vtedy sa podarí, keď kaziaci duch liberalismu so svojho shromaždenia vyzavrú a vláde čím menej vlivu povolía, lebo jestli že i tam bude môcť vláda sa zahniezdiť, pretvorí to shromaždenie v politickú spoločnosť a urobí z neho liberálnu kortešácku hromadu.

Krajinský snem.

V Budapešti 14-ho mája 1895.

Zasadnutie vyššej snemovne.

Po tretí kráť sa pasovali dnes veľmoži na návrhu o slobodnom cvičeníu náboženstva. Hneď z počiatku zdalo sa, že boj bude ohnivý. Z prvoti nebolo možno vedieť, na ktorej strane je väčšina.

Predsedoval barón Vojtech Vay kalvín, ktorý svojou nešikovnosťou novú hlaveň hodil v horiací dom.

Prvý rečník bol knieža primáš kardinál Vaszary, ktorý zastával pápežského nunciusa proti obžalobám kalvína Bánffyho, a dokázal, že nuncius nikde sa nemiešal do našich vnútorných záležitostí. Reč, ktorú skončil s tým vyjadrením, že ten návrh neprijíma, oprotivná stránka schválila. Potom hlasovali a 22 §. a 24 §. veľmoži s väčšinou 4 hlasov odhodili.

V Budapešti 15-ho mája 1895.

Zasadnutie vyššej snemovne.

Dnes pokračovali veľmoži pojednávanie návrhu o slobodnom cvičení náboženstva, a 25, 26, 27, 29 paragrafy odvrhli. O dvoch hodinách odpoľudňa započali rokovať o recepcii židovského náboženstva. Menovite hlasovali na recepciu, a pretože hlasy boli v rovnom počte, predseda Vojtech Vay hlasoval na recepciu, aby bola prijatá za predmet všeobecného rokovania.

Pri druhom odseku vyvinula sa ohnivejšia debata; ale i tento odsek, ktorý pojednáva o tom, že by z kresťana i žid môhol byť, veľmoži väčšinou 11 hlasov odmrštili. A tak dvere synagógy kresťanom i na ďalej zostanú zatvorené.

V Budapešti 16-ho mája 1895.

Zasadnutie vyššej snemovne.

Veľmoži dnes pokračovali pojednávanie o židovskej recepcii. Pri treťom odseku gróf Ferdinand Zichy navrhol, aby bol vynechaný; kultus-minister Wlaššič ale zastával tento odsek. Potom hlasovali; pretože hlasy boli rovnaké, zas len predseda rozhodnul popri odseku.

S týmto odbavili ten chýrny návrh i do podrobná a nasledovalo tretie čítanie, po ktorom zas hlasovali nad návrhom. (Lebo každý zákonný návrh trikrát prečítajú, a trikrát naň hlasujú).

Predseda predložil otázku: či veľmoži prijmú tento návrh i v treťom čítaní?

Hlasovalo sa zas menovite; hlasy zas boli v rovnom počte. Na obidvoch stranách 96 hlasovali. Zas len predseda rozhodnul k prospechu návrha. A takto židovská recepcia, vynímajúc 2 §. s pomocou hlasu predsedovho prešla i vo vyššej snemovni.

Nová voľba, stará viera.

(Poviedka zo života.)

Napísal: Moravan.

(Dokončenie.)

»Nono len nie tak prudko,« vkročí do reči notár, »veď budúcu nedeľu aj paničku aj Aničku sobere, bude zábava, ktorú pani usporiadajú a na ktorej sa musí každý zemän zúčastniť, a preto Gajdácscy nesmie vystať. Veď keď tam nebude Anka, ver Bože, môj Zoltán tiež nepojde a bude ešte smutnejší.«

Matke čo by bol srdco preklal, už rozumela všetkému. Už videla kam ten klinec vylieza. Manžela chcu pozbaviť rozumu a na stránku bezbožného Tettešeho previesť, dcéru ale statočnosti a poctivosti: Vzdychla si horko, a chytila sa posledného prosriedku, začala prosit.

»Antoško prosím ňa, nechod, ostaň doma. Veď ty si vždy v nedeľu do kostola chodieval, a čo povie pán farár, keď sa dozvie na jakú cestu si vkročil. Od tvojho mladého veku vždy ňa má rád, jako ho to bude boleť, keď ňa neuvidí v kostole a dozvie sa kam si išol.«

»Čo? ten hlupý starý sedliak,« odvetí notár, »čo by ten vedel, len ľud ohlupuje, to nenie kňaz, to je bludár zo starého zákona. Hej! jako vidno nové časy nastaly. My zemäni, my sme páni. Čo Gajdác?! A veď tam budú aj kňazi, a to nie takí hlupí jako je náš alebo nektorý v okolí, ale cvičení a zemänski kňazi

jako Huba Lipták z Okoličného, Bendegúz Učeň farár zo stoličného mesta, Bulcsu Ilavský. To sú osvietení ľudia a nie takí paholci a chrapúni zo starej módy. Takých kňazov potrebujeme a uvidíte, že keď nie biskupi tak aspoň prepošti z nich budú. To sú ľudia po vôle, hej keď by bolo mnoho takých kňazov na svete, to by sme žili jako v raji, tí by nás nestrašili s peklom, a Boh vie s jakovými hlupostami.«

»Neurážajte pána Boha, a keď vy neveríte, nechajte druhým ich vieru,« odsekne Zuzka.

»No já viem, že aj vy urodzenká moja tiež dostanete iné náhlady, keď trocha do sveta kuknete,« riekne notár, »a čas už je tu kmotre Gajdáce, poďme do mesta.«

V tom vkročí do izby Anka, a mladý pán Zoltán hneď je pri nej: »Kezit čokolom kišašonka pekná!« a chce jej bozkať ruku. Dievča sa začerveňá a strčí na zad ruky, a s jej veľkýma čiernýma očima sa diva, čo sa deje.

»No Pannika« — riekne notár, — »budúcu nedeľu aj ty pojdeš s nama a uvidíš jako ňa bude celá stolica obdivovať. Mladí páni stoliční potratia všetci rozum, keď zazrú krásnu Panníku Gajdácových.«

»Ale dajte pokoj, já som a ostanem Anka Gajdácovie, a nie Pannika,« riekne Anka.

»No, no, no! len pomaly, či si sa už ozaj na tolko zaľubila do toho sprostého Mišu, — a zasmee sa notár — »ha ha ha! to by bolo pekne keď by sa také krásne zemänské dievča vydalo za takého pacholka. Antoš! myslím že to len nedopustíš?«

»To veru už nie, — odpovedá Gajdác, a obrátiac sa ku Anke pokračuje, »očuj Anka! by si sa mi neopovážila s tým chrapúňom shovárať, tebe len takí páni patria jako tu pán Zoltán, čo do škol chodil, a z ktorého ešte aj vicispán bude.«

Hej! bol by ten otec tak do duše dcéry zazrel, ináč by bol hovoril. Dievča sa zatriaslo a čo by jej byly mrakavy oči zatiahly, chytila sa stola, aby nepadla. Zoltánko jej ale hladkál líca a usmieval sa.

V tom sa ale naši voličia prichystali, a srdečne sa odporúčajúc sadli na voz a jeli ku shromáždeniu do susedného stoličného mesta.

Anka stála pri stole čo by ju bol prikoval, a vrátiacej sa matke padla do náručia a horko plakala, a matka tiež: »Bože čo s nami bude? horekovaly obe. V tom okamžení zahučaly zvony do kostola, a jako by sa zo spánku prebudily, preriekne matka: »Anka už zvoní! poďme do kostola a modlime sa Matke božej, ona nás azda neopustí, modlime sa za tvojho otca, by ho Bôh všemohúci na dobrú cestu priviedol.«

Zobraly sa a išly so smutnýma tvárami. Bolášť im prenikala srdcia, bo vedely, že Boh chce ich trpezlivosť a dôveru vyskúsiť, a im na chrbát ňazký kríž položiť. Bohu poručeno, odhodlaly sa ho znášať, a tým väčšiu dôveru skládaly v jeho Všemožnosti.

Jako tak kráčajú, pripojí sa ku nim Miško Hrnek, slušne pozdraví, a nesmele sa na Anku podíva. Očul už on volačo o tom včerajšom rozhovore, kmotrov Fraňo, čo bol tiež pritomný pri tom napájaní, a kedy — tedy jedno slovo od hlavného stola začul, upovedomil ho, že o ňom nie priam priaznive hovorili. A ráno, keď videl Gajdáca na voz sadať s tými slobodomyselnými pánmí, taký žiaľ ho prešiel, že mu bolo skoro do plaču. Vedel že to nič dobrého neznamená.

Anka jako ho zazrela, chcela prehovoriť, ale nemohla, slzy jej zalialy oči, podala mu ruku a len tolko riekla: »Poď, modli sa s nami. Azda nám Bôh

pomôže.“ Tak smutno zadumení vo svojich myšlienkach išli do kostola. Hej! len pred týždňom jako vesele kráčali, a náš Gajdác jak hrdo sa pozeral za nima. Chudera Anka, a čo bude teprv budú nedeľu? Dnes aspoň môžeš sa pomodliť, a vo vrúcnych prosbách vyliat žiaľ srdca svojeho. Nechajme našich zarmutených sa modliť, a pozrime radnej čo sa deje v stoličnom meste.

Naša kortešovná spoločnosť zanechala už aj Teplu, a rýchlo sa ženú krutiacaou cestou, ktorá svoj smer práve tak samopašne mení, jako ten bystrý Váh. Už idú pri tom vysokom hrade, ktorý sa nekdy tiež tak pyšno vypínal jako dnes náš Gajdác. Pred stoličným domom, na lavke sedia a stoja veškerí páni sa srdečne vítajú prichádzajúcich. Pán notár je v zlatej vôli. Kričí každému; „Servus pajtáš!“ A predstavuje všetkým Gajdácsoho čo zemäna, a vysokozašluženého muža, ktorý je hotový za zásady vlády i život obetovať, Odtiaľ zanechajúc stavenie Márie Teresie, valí sa veľký huf pánov do Barana. Tu i tam vidno aj jedného sedliaka, ktorý radnej vieru svoju zatajil, nežli by bol s rychtárskou palicou o zem uderil. Z väčšej čiastky, ale sú to neodvislí stoliční a štátni páncovia, ktorí tak musia hlasovať jako im slavná vláda rozkáže, a druhá čiastka pozostáva z ľudí, čo majú nápadne krivé nosy, čapaté nohy, a keď hovoria, na miesto «t» riekajú „th.“

Všetko samá elegancia, krpce, bočkor, čižmy temer ani nevidieť. Sú to všetko páni čo sa starajú pečlivo o blahobyť ľudu. Peknými perami ozdobení, ženú sa do «Barana». Tu sa prvej držia reči. Pán Tetteši hovorí tiež volačo, mnoho nie, bo jako hovoria je veľmi múdra hlava, a preto viacej myslí nežli hovorí.

Pri tom rečia, o spasiteľných nových zákonoch, o starostlivej vláde, ktorá tak pečuje o ľud, a mu napomáha, o čiernych buričoch, čo chcú krajinu na vnivoč vyviešť. A keď vyriekli, že kňazi, sú to čo ten ľud do núdze a psoty priviedli, všetci potomci Abrahámovi, dobrodincovia to ľudu, potlieskujú. Pri tom ale strašne éljenujú, keď pán Lehel Tótfaló, — jeho otec sa volal Pavel Rezníček — vyriekne, že aj medzi tými sú statočné vymienky, ktorí sa opovážia svoje slovo pozdvihnúť proti cirkevným nátlakom, a vo svojej osvietenosti, podporujú zástavu slobodomyselnej stránky. Takých vodcov by uhorskí katolíci potrebovali, jako náš pán nový farár Učeň, abo pán Lipták z Okoličného a páni piaristi ktorí nebúra náboženský pokoj, ale sú so všetkými jebuzeusami najlepši priateli, at.d. Náš Gajdác choc tomu maďarskému nič nerozumel, potlieskával, bo vedel že na zemäna to tak svedčí. Pri rečiach nastala dobrá vôľa, prišiel cigáň hrať, jedlo a pilo sa veselo. Potom sa uzniesli, že pána Tettešioho jednohlasite zvolia za vyslanca, a v každej obci ustanovili výbor vládnej stránky, aj v Lukoviciach, a za predsedu teje zvolili nášého Gajdáca. Nebolo blaženejšieho človeka na svete.

Náš Gajdác sa dostal do vznešenej spoločnosti, a keď pán notár Barcsai, hovorí o tom novovynajšlom armále, a čo v ňom stojí, všetci páni prisvedčujú, že veru to Gajdácsovi musí všetko nazpák dostať, nech len mnoho voličov privedie na vládnú stránku hlasovať. Pán Tetteši, župan, slúžny, všetci sľubujú, čo isté, veď oni dobre znajú pána ministra.

Každý hovoril jaký šťastlivý je len on, koľko bude mať len peňazí, a veselo si štrnkali. Aj spievať si začali; Zoltánko si tiež zanôtil:

*Pán Gajdácso to je pán,
On zaplatí vína džbán.*

ohromné ilijén sa strhlo a Straka behal, čo mu dech stačil. Čo by nezaplatil taký boháč, jako bude Gajdácso, a prečo nie tým pánom, čo mu k tomu dopomôžu.

Pieseň veselo opakovali, víno tieklo čo voda v Dunaji, pri tom ani na Aničku Gajdačovie nezabudli. Zoltánko aj tej zaspieval:

*Hore Váhom, dolu Váhom
Duha vodu pije;
Kto Aničku zamiluje,
Nech žije, nech žije.*

a s ním spievala celá spoločnosť. Blažený Gajdác, veď jakej cti sa dostalo jeho dcéruške.

Všetci páni ho nahovárali, tak že im to musel sľubiť, že budú nedeľu na zábavku aj Aničku privedie.

Tak veselo to šlo až do rána. Pred odchodom chcel ešte pán slúžny volačo tajného Gajdačovi sdeliť, aj sdelil, že keď chce, by sa tá jeho vec, čím skorej do poriadku priniesla, nech nešajúje pár grošov, a usiluje sa lukovičanov na stránku vlády pritiahnuť, nech nešajúje pár hltov u Mojšla, veď sa mu to zaplatí.

A keď prišlo ku lúčeniu sa, bola to radosť, náš Gajdác dostal od pánov viac boskov, jako nekdy čo mladoženich od svojej Zuzky.

Veselo jeli domov, spievali zachripnutým hlasom; a Gajdác, by ukázal, že je vzdelaný človek, za každým tretím slovom teremtetoval.

Príde domov, najprv si ľahol a spal, a keď sa zobudil nebolo koniec rečiam. Rozprával jakej cti sa im dostalo, jakí budú bohatí, a viac takového. Žena a dcéra len plakaly. Odpoľudňa vystrčil aj zástavu Tettešioho.

Prišiel aj notár so synom, a ponevác Anka sa schovala, za krátky čas odišli k Mojšlovi, a povolali tam všetkých ľudí, čo chceli zdarma piť. Gajdác čo predsedal rozkazoval a hovorilo sa o politike. Tak to išlo zo dňa na deň. V nedeľu po službe božej Hrnek a väčšia čiastka statočných a verných hospodárov sa sišla s pánom farárom na poradu, uzniesli sa na tom, že od svojich kresťanských zásad neodstúpia, že svedomie nezapredajú, a jednohlasne hlasujú na Ludvíka Zbožného, o ktorom vedeli, že je statočný kresťan, a jako pravotár ľudom mnoho dobrého urobil.

Gajdác ale sa zase chystal do mesta. Prišiel aj notár a Zoltánko Anička volky-nevoľky musela tiež ísť. Srdco jej krvácalo, keď si sadla na vôz, a musela pri tom vzdelanom, nemravnom oplanovi sedieť. Bola to pre ňu zábavka, rádnej by bola doma tri noci a tri dni kopala. U Barana bolo veselo. Pánov a paničiek, Srulov a Rebeký až mnoho. Náš Gajdác bol všade úprimne vítaný, a jeho Aničku obdivoval každý, Zoltánkov a Árpádkov celý kideľ obskakoval okolo nej, a sa jej lichotil, ona inšie neočula v jednom kúsi len nadšám a kišasoň. A ti mladí páni pekne hovorili uhorský, len čo vôbec u nás v mode to „é“ a „ü“ nevedeli vypovedať. Tancovala mnoho a Zoltánko nosil jej cukrovinky a sladolad. Otec ale stále politizoval, spieval a tešil sa z toho, keď spievali že „on je pán,“ Srdco jej plesalo radosťou, keď už mali ísť domov. A na ceste sa na inšie nepamätá, len že, keď trocha podnapitý Zoltánko sa nemravne začal chovať, dobre mu vylepila za ucho, tak že mu aj klobúk padol na

zem. Notár škriepal, otec sa vadil, Zoltán mlčal, Anka slzila, a tak prišli aj domov.

V uterok bola voľba, Zbožného stránka skoro ráno v tichosti sa sošla a išli do stoličného mesta.

Tettešovci ale ktorí celú noc pili, s hučbou a krikom išli tiež. Nektóri voličia sa nie priam cítili, keď trocha vytriezveli, jako by im bol dajaký vnútorný hlas privolával „predali ste vieru a svedomie.“ A so začudenými tvármi išli hlasovať. Ten nátlak čo vládna stránka robila nie som vstave opísať. So žandarmi chytali voličov, pri hlasovaní jednu čiastku ľudovej stránky odmrštili. Židia a uradníci ponúkali nektorým voličom aj 10—20 zlatých, a iné násilnosti páchali.

Všetko darmo; kresťanský ľud, do poslednej chvíle vytrval pri zástave Zbožného, tak že zásady ľudu a ľudovej stránky zvíťazily. A náš Gajdáč, ponač sa z tých pánov, čo sa s ním ešte predvčerom boskali, žiaden ani na neho nepozrel, s oveseným nosom tiahol domov. Za tri dni ani sa na ulici neukazoval, len prekínal Hrneka a farára a veď on im ukáže, nech len príde od ministra jeho dopis. Potom on pojedie veselo na svoje pántvo do Gajdoviec.

Na štvrtý deň aj prišiel dopis, nie len jedon ale dva, jedon zo stoličného mesta od krčmára, v ktorom píše, by mu zaplatil 200 zlatých za to víno, s ktorým pánov hosfov tam počastoval; a druhý priniesol Mojšlík, v ktorom žiadal, by mu tých 800 zlatých, ktoré za dva týždne v jeho krčme vypili, a ktoré »pán predseda výboru vládnej stránky« venoval ku prospechu liberálnych zásad, ráčil doručiť.

S naším Antošom sa zem točila. No veď si ja len pomôžem myslí si o nedlho, pojdem ku mojemu priateľovi notárovi, ten my dá radu. Príde do úradu a než by len slovo preriekol notár vskríkne: Čo chcete! čo vás parom nesie? Antoš zbladnul, a pýta sa: »čo to naše priateľstvo len tak krátko trvalo?« »Hľadajte si priateľov medzi sebe rovnými.« odvetil notár. Gajdáč na to začne prosíť, ukazuje účetne listy v ktorých 1000 zlatých žiadajú. »Hja! keď ste si rozkázal, tak si aj zaplaťte« hovorí notár, žiaden za vás platiť nebude, a keď nebudete po dobrom, tak vám pred domom zabubnujeme.

„Tak aspoň ten môj harmál, nech mi vydajú,“ prosil Gajdáč.

Straf sa sedliak, a id, bo ťa nechám von vyhodit“ riekol notár a ukázal mu dvere.

Smutno kráča domov, ale dobrá myšlienka stojí tiež groš. Aha! pomyslel si pojdem ja ku služnému do mesta. Zmyslel, aj zrobil. Len že tá cesta nebola taká veselá jako pred tým, ani sa neviezol, len po svojich kráčal. Keď prišiel do stoličného domu, všetko bolo ticho, strážny ho oznámil u pána slúžneho. Dobrú hodinu čakál, potom bol pripustený, pán slúžny sa na neho díval, jako by ho neznal, a keď ponížene predniesol tie účetne lístky, slúžny len toľko riekol: „Keď ste si rozkázal, to musíte zaplatiť. Tu nič nepomôže.“ A keď mu potom predniesol ten zemänský list, a pýtal sa čo bude s tým dedictvom pán slúžny a jeho písari sa chutno zasmáli: „Ale Gajdáč,“ riekne slúžny, »nuž vari ste nevedeli, že to bol len žart?“ Gajdáč viac neočul len to čo jedon písarik s usmieškom preriekol: »Gajdáč, keď si pregajdoval, hľadaj si.« Hej! videl čo všetko pregajdoval. Pregajdoval vieru, náboženstvo, pokoj svojej rodiny, svedomie, čas a peniaze.

Smutno sa vrátil domov, a dumál — dumál až mu slzy padaly. Manželke neprezradil nič, keď ale na neho porád dotierala vyznal jej všetko. Keď ho vyočula, útlo

ho objala a riekla: „Bohu poručeno, ale ja myslím, že táto ztrata ťa aj k rozumu priviedla, a že sa nedáš, druhýkrát zbaviť. Vid' Antoš! predtým, kým si chodieval do kostola Pán Bôh nás požehnával, buď Antoško môj budúce taký, jaký si bol a uvidíš, že Boh nás neopustí.“ Anka sa tiež ku nemu pritúlila, a riekla: „Otečku veď keď sme aj chudobnejší, aspoň budeme šťastlivejší.“ Plačom poboskal svojich milých a vzdychnul; „lepšia stará viera, jako nová voľba.“

Od tých čias sedával náš Gajdáč každú nedeľu zase v prvej lavici v kostole, a dával vďaky Bohu, že ho na dobrú cestu priviedol. V ľudovej sporiteľne si vypožičal tisíc zlatých, dlžobu zaplatil, a sused Hrnek, ktorý bol jeho záručníkom na menke, ho tiež tešil: „vieš Antoš, tú dlžobu dost, skoro zaplatíme, veď nám aj naši mladí, ktorí na Michala budú jedon párik, tiež budú pomáhať.“

Napisał: *Moravan.*

Prípravy k voľbám.

(Pokračovanie).

§. 46. Protesty a ne učené poznámky majú byť zaslané na ústredný výbor a opatrené potrebnými listinami, — nech sa doručia predstavenstvu toho mesta alebo tej obce, proti ktorej menoslovu je protest zadaný, v malých obciach nech sa doručia patričnému okresnému notárovi.

§. 47. Predstavenstvo je povinné protesty a poznámky porade zaznačiť a po uplynutí termínu spolu aj so zaznačnou knihou hneď odposlať ústrednému výboru, alebo oznámiť, že nikto neprotestoval.

§. 48. Nad protestami a poznámkami rozhoduje ústredný výbor pri prvom zostavovaní menoslovu cez 20 dní prvé zasadnutie nasledujúcich, pri opravovaní každoročnom menoslovu však každý rok od 1-ho septembra až do 20-ho.

Výrok vyneseny nad protestami a poznámkami musí byť vždy odôvodnený.

V pozváni ku prvému zasadnutiu má byť poznačený aj poriadok, v jakom menoslovu jednotlivých volebných okresov a ku nim patriacích obcí budú prezkúmané.

Tento poriadok v deň zasadnutie predchádzajúci na verejnom mieste má byť vyvesený.

§. 49. Výroky ústredného výboru, ohľadom protestov, pri prvom popise voličov cez 10 dní, — pri každoročnom opravení popisu od 20-ho septembra až do 30-ho majú byť ku verejnému nahliadnutiu vystavené.

Každý výrok:

a) skrze ktorý sa nejaký protest odvrh-
núl, alebo

b) skrze ktorý sa vytrenie nejakého mena
narídilo, alebo

c) ktorý je vyneseny nad takým protestom, na ktorý sa zadala poznámka, — má sa tomu doručiť, na koho právo volebné sa výrok ten vzťahuje.

§. 50. Tí, nad ktorých protestami, alebo poznámkami ústredný výbor vyniesol výrok, za 10 dní po verejnom vystavení toho výroku, — tí ale, ktorím sa v §-e 49. vypočítané výroky doručili, od doručenia rátajúc za 10 dní môžu appelláciu zadať ku kráľovskej kurii cestou ústredného výboru.

Appellácia má sa zadať písomne, a ku nej môžu sa pripojiť aj nové dôkazy.

Ústredný výbor na appelláciu a dôkazy môže učiniť svoje poznámky a appelláciu s týmto spolu predostre kráľ. kurii.

§. 52. Menoslov každého volebného okresu má sa zaslať do každého mesta, veľkej obce a okresnému notariatu aspoň v jednom eksemplári.

§. 53. Pri každoročnom opravení menoslovu ústredný výbor je povinný na ten spôsob pokračovať, aby dočasný menoslov najneskôr do 5-ho júli v smysle §-u 43 ku verejnému nahliadnutiu bol vystavený. Ohľadom opravy menoslovu môžu sa zadať prosby každoročne od 5-ho do 15-ho júli, na tieto učené poznámky ale prijímajú sa od 16. do 25. júli.

§. 55. Takto opravený menoslov má platnosť na rok opravu nasledujúci.

Hlava V.

Prevádzanie volieb.

Ku všeobecným voľbám vyslancov minister vnútra určí 10-dňovú lehotu takým spôsobom, že od oznámenia tohože nariadenia v úradnom časopise (novinách) až ku termínu volieb aspoň 30-dňová lehota musí uplynúť, a po dokonaní volieb až po otvorenie snemu aspoň 10-dňová lehota musí prejsť.

Voľby musia byť prevedené v každom okrese počas 10-dňovej lehoty od ministra vnútra určenej.

§. 59. V tých okresoch, kde počet voličov neprevyšuje 1500, má sa utvoriť výbor hlasy (vota) sberajúci pod predsedníctvom volebného predsedu. V tomto páde má sa vyvoliť jeden predseda voľby, jeden náhradný predseda, jeden notár a jeden náhradný notár (zápisník).

V tých okresoch, kde počet voličov prevyšuje 1500, majú sa utvoriť dva výbory hlasy odoberajúce, v tomto páde okrem predsedu voľby, ktorý je spolu predsedom jedného výboru hlasy odoberajúceho, ešte druhý predseda hlasy odoberajúci má byť vyvolený a dvaja zápisníci, a dvaja náhradní zápisníci.

V tých okresoch však, kde počet voličov prevyšuje 3000, ústredný výbor má na vôľu ponechané utvoriť tri výbory (hlasy odoberajúce), a v tomto páde okrem predsedu voľby majú byť vyvolení dva vyslaní predsedovia a dvaja, prípadne traja náhradní predsedovia, traja zápisníci, a dvaja, prípadne traja náhradní zápisníci.

Vyslaných (poverených) predsedov a zápisníkov vriadi ústredný výbor do hlasy odoberajúceho výboru; tenže určí, že v páde by volebný predseda bol hatený, že ktorý z vyslaných predsedov má ho zastúpiť. Podelenie náhradných predsedov a zápisníkov je povinnosťou predsedu voľby.

§. 61. Ústredný výbor podelí obce alebo časti mesta volebného okresu medzi výbory hlasy odoberajúce, taktiež určí poriadok hlasovania pre každý vyslaný výbor, avšak tak, že sídelní voličia vždy najprv odhlasujú.

§. 62. Ústredný výbor o nariadeniach v smysle §. 59. a 61-ho učených v úradnej reči štátnej a dľa potreby aj v reči v okrese obecne užívanej vydá oznam, v ktorom dá na vedomie mena predsedov voľby a zápisníkov, poriadok hlasovania obcí alebo častí mesta, a pri voľbe potrebné iné nariadenia.

Tento oznam má sa rozposlať do každého mesta a obce volebného okresu a predstavenstvo je povinné tento oznam zvyklým spôsobom na vedomie dať aspoň 3 dňami pred voľbou.

§. 63. Predseda voľby alebo predseda vyslaného výboru v tom okrese, kde pri voľbe alebo popise predseduje, za vyslanca zvoleným byť nemôže.

§. 64. Každá mestská rada a každé predstavenstvo obce na tvárnosť miesta voľby vyše dvoch údov, ďalej na stránku každého kandidáta (ktorý vystúpil, aby bol za ablegáta zvolený) vymenuje sa skrze jeho dôverníkov jeden občan z toho mesta alebo obce, — ktorí zatiaľ kým toho mesta lebo obce voličia hlasujú majú dozerať na totožnosť osoby (či tá istá osoba hlasuje, ktorá je popísaná?)

§. 65. Voľba sa prevádza v sídle volebnom, či sa hlasuje pred jedným alebo aj pred viac vyslanými výbormi.

Poriadok obcí a častí mesta a spolu aj vyslaný výbor, ku ktorému sú pridelené, má byť oznámený vyveseným oznamom (ohlasom) pred hlasujúcou miestnosťou a aj na viacerých miestach obce.

§. 66. Jestli predsedovia a zápisníci vyslaného výboru by boli hatení osobne sa doštaviť, predseda voľby doplní vyslané výbory z radu náhradníkov, skrze ústredný výbor zvolených.

Jestli voliči, ktorí odporúčali kandidáta neoznačili dôverníkov, alebo jestli dôverníci alebo od obce poverení na voľbu sa nedostavili, týchto zastupuje predseda voľby.

§. 67. Vedenie voľby, udržanie poriadku a z tohože cieľu pochádzajúce všetky predbežné nariadenia sú úlohou a povinnosťou predsedu voľby; on rozkazuje s medzítkami stráže, vyrídenými ku udržaniu poriadku a v páde potreby aj so zbrannou mocou.

Predsedov hlasy sbierajúcich úlohou a povinnosťou je: sobrať hlasy voličov k ním odkázaných, oni rozhodujú proti námietkam dotyčne hlasov, a v miestnosti hlasujúcej výboru vyslaného jako aj v blízkosti teje vedú dozorstvo nad udržaním poriadku, a aj zbrannú moc môžu použiť z toho cieľu — avšak to majú hneď oznámiť predsedovi voľby.

V páde potreby môžu aj zastaviť hlasovanie; že kedy sa má znovu započat hlasovanie a pred ktorým výborom, to určí predseda voľby, a jeho výlučným právom je zastaviť voľbu a ustredný výbor upovedomovať.

§. 68. Voliči ku popisu alebo k voľbe nesmujú so sebou doniesť žiadnej zbrane, ani palice.

§. 69. Predseda voľby v sídle okresu v označenom čase a mieste o 8 hodine ráno otvorí voľbu.

§. 70. Kandidáta môže odporúčať každý volič okresu, tento návrh má sa zadať na písme predsedovi voľby, ktorý ho na určenom mieste a čase aj v deň voľby predchádzajúci môže prijať, najneskôr však takýto návrh môže sa zadať volebnému predsedovi pol hodinou po otvorení voľby.

Súčasne s návrhom na stránku každého kandidáta ku každému poverenému výboru má sa označiť jeden dôverník; avšak na vôľu má ponechané navrhujúci ku každému poverenému výboru dvoch dôverníkov označiť. Na žiadosť odporúčajúceho má sa mu o jeho návrhu uspokojenka vystaviť.

§. 71. Jestli však po otvorení voľby za pol hodiny len jeden kandidát bol odporúčaný, predseda voľby voľbu za dokonanú a patričného kandidáta za vyvoleného krajinského snemového vyslanca vyhlási. Jestli v patričnom čase viacej osôb bolo za kandidátov odporúčaných a 10 voličov žiada si hlasovanie, predseda voľby povinný je nariadiť hlasovanie a v tomto páde hlasovanie má sa započat pred vyslanými výbormi o 9-ej hodine ráno a bez pretrženia má sa v ňom pokračovať.

§. 72. Pri voľbe výbor hlasy popisujúci musí mať na porúdzi jeden uhodnoverný eksemplár menoslovu voličov.

§. 73. Pri voľbe len tí majú právo hlasovania, ktorí v menoslove voličov sú zaznačení, a len v tom okrese majú právo hlasovania, v ktorom sú popísaní.

Ktorí sa nachádzajú v menoslove voličov, z tých ani jednému hlas odopreť sa nemôže.

§. 74. V miestnosti hlasujúcej len údovia hlasy sbierajúceho výboru, dôverníci, stoličný úradník (služny, notár *) a zápisníkovi na pomoc vyrídení pisári môžu byť prítomní, okrem týchto až do toho času pokiaľ voliči nejakého mesta alebo obce hlasujú: vyslaní údovia predstavstva obce a skrze dôverníkov kandidáta označený občan a konečne ku hlasovaniu povolani voliči.

§. 75. Obce alebo časti mesta v poriadku od ústredného výboru určenom, a voliči z jednej obce alebo časti mesta podľa toho či na jedného alebo na druhého kandidáta hlasujú, osvej majú byť pripustení ku hlasovaniu.

Pri prvej obci rozhodne los vyťahnutý skrze predsedu povereného, že na ktorého kandidáta hlasujúci majú byť najprv pripustení ku hlasovaniu.

Pri obcäch nasledujúcich priemenlivo raz jedni, zas druhí hlasujúci majú prednosť hlasovania na jedného kandidáta.

Tí voliči, ktorí sa nedostavili ku hlasovaniu vtedy, keď podľa ustáleného poriadku bol rad na tej obci alebo časti mesta, až po odhlasovaní ostatných voličov môžu hlasovať.

§. 76. Hlasovanie deje sa verejne živým slovom (ústne). Obec alebo čiastka mesta, ku ktorej hlasujúci patrí, meno hlasujúceho a jeho hlas hneď sa naznačia na natrahoovaný hárok.

§. 77. Voliča pri hlasovaní smerodajne nastrájať alebo nahovárať neni slobodno, — otázku voličovi môže položiť len predseda hlasy sbierajúceho výboru, a aj ten len v medzách svojej úlohy.

Toho, kto by proti tomuto nariadeniu sa prehrešil, predseda napomene, v páde opakovania (t. j. keďby sa znovu previnil:) môže ho odstrániť a dľa potreby skrze iného môže ho nahradiť.

Pod hlasovaním, v otázkach náhodilých, po vypočutí údov vyslaných poverený predseda rozhoduje na svoju zodpovednosť.

§. 78. Hlas je neplatný jestli nemá smyslu, jestli na viacerí spôsob môže sa vysvetlovať alebo jestli nebol daný niektorému z kandidátov.

Jestli len jeden z kandidátov má priezvisko istej rodiny, preto, že sa krstné meno jeho

*) Közigazgatási tisztviselő.

chybno povedalo, alebo ani povedané nebolo, hlas nepovažuje sa za neplatný, jako ani vtedy nie, jestli bezpochybné môže sa určiť, že bol daný jednému z kandidátov.

§. 79. Jestli behom voľby také prekážky by nastaly, pre ktoré by sa v hlasovaní riadne pokračovať nedalo, predseda voľby alebo vyslaný predseda môže hlasovanie na svoju zodpovednosť pretrhnúť, tento posledný však musí to hneď oznámiť predsedovi voľby.

§. 80. Jestli v pretrnutom hlasovaní ani po dvoch hodinách by nebolo možno pokračovať, predseda voľby môže voľbu zastaviť a o tomto upovedomí ústredný výbor.

Ústredný výbor ku novej voľbe znovu určí termín.

§. 81. Jestli behom hlasovania okrem jedného kandidáta ostatní odstupia, a tento svoj úmysel patričnemu predsedovi voľby osobne alebo vlastnoručne písaným a podpísaným osvedčením oznamia, kandidát zostavší bez protikandidáta vyhlási sa za vyslanca krajinského snemu.

Odstúpenie kandidátov má byť vnesené do zápisnice.

§. 82. Jestli ani jeden z kandidátov nedostal všeobecnú väčšinu hlasov, na tých dvoch kandidátov, ktorí pomerne najviac hlasov dostali, znovu má byť hlasovanie, na ktoré ústredný výbor dľa 57-ho §-u tohoto zákona nový termín ustáli.

Za všeobecnú väčšinu hlasov považuje sa počet väčší než polovica všetkých platných hlasov, bárs aj jedna čiastka hlasov bola daná na kandidáta, ktorý počas voľby odstúpil.

Jestli dvaja kandidáti rovnaký počet hlasov dostali alebo jeden kandidát zomrel medzi tým časom pokiaľ nový termín prišiel, tiež znovu musí sa previesť voľba. Jestli z pomedzi dvoch kandidátov jeden medzitým odstúpil, kandidát bez protivníka pozostalo, keď príde nový termín vyhlási sa za krajinského snemového vyslanca.

§. 83. Keď už každá obec odhlasovala v ustálenom poriadku, a hlasovali alebo ku hlasovaniu povolané boly aj tie obce, ktoré sa nedostavily v ustálenom poriadku, predseda voľby vytkne termín aspoň jedenhodinový a dve hodiny nepresahujúci, a po uplynutí tohože viac už žiaden hlas sa neprijme.

Vyslaný predseda menoslov hlasovania zakľúči, tri exemplare tohože, jako aj zápisnicu o príbehu voľby podpíše spolu aj so zápisníkom a odovzdá predsedovi voľby.

§. 84. Predseda voľby, údovia vyslaného výboru, a dôvernici kandidátov, jestli v tom

okrese, do ktorého sú vyslaní, majú právo volebné, v smysle 83-ho §-u aj po uplynutí záverečnej hodiny bárs pred ktorýmkoľvek vyslaným výborom môžu hlasovať.

§. 85. Každý hlasy odoberajúci vyslaný výbor vedie zápisnicu o príbehu hlasovania.

V tejto zápisnici má byť poznačené:

a) meno údov hlasy odoberajúceho vyslaného výboru, a meno dôverníkov kandidátských;

b) začiatok hlasovania a výsledok jeho pred vyslaným výborom;

c) náhodilé rozhodnutia predsedu a nariadenia cieľom udržania poriadku učinené.

O odmrštených hlasoch má sa osvej viesť lajster, ktorý sa pripojí ku zápisnici.

§. 86. Jestli sa hlasovanie pred každým vyslaným výborom s smyslom §-u 83-ho dokončilo, predseda voľby konečný výsledok hlasovania zostaví pred očami údov vyslaných, a toho kandidáta, ktorý všeobecnú väčšinu poznačených platných hlasov obdržal vyhlási za krajinského snemového vyslanca okresu.

§. 87. O celom príbehu voľby má vs viesť zápisnica, v ktorej má byť spomenuté:

a) meno volebného okresu;

b) miesto a čas voľby;

c) mená kandidátov;

d) mená odporúčajúcich a skrze týchto označených, alebo skrze predsedu vymenovaných dôverníkov mená, čas osvedčenia a odovzdania;

e) prípadné odstúpenie kandidáta alebo kandidátov;

f) jestli sa hlasovanie nariadilo, čas započatia a konečný výsledok hlasovania;

g) skrze predsedu vytknutá záverečná hodina;

h) rozhodnutia cieľom udržania poriadku učinené. —

V zápisnici nemá miesta ani protest ani iná nejaká poznámka.

Zápisnicu podpíše predseda a k nemu pridelení zápisníci.

§. 88. Všeobecná zápisnica, jako aj zápisnica hlasy odoberajúcich vyslaných výborov a hlasovanie trahované hárky, majú sa viesť v úradnej reči krajinskej v troch exemplároch.

Z týchto jeden exemplár má sa hneď doručiť alebo na recepis má sa zaslať vyvolenému vyslancovi. Druhé dva exemplare majú sa odposlať ústrednému výboru, ktorý výbor jeden exemplár uloží do zbierky listín stoličných alebo mestských, druhý zašle ministromi vnútra.

(Dokončenie nasleduje.)

Náruživost.

Už je ten raz odbavený,
Koho s' sa ty zmocnila:
Jak by ten kvet utešený
Krutá zima zlomila.

Mnohé slasti a rozkoše
Lichotia nám smrteľným:
Kto jím vzdorovať nemôže,
Toho priväzuješ k nim.

Priväzuješ veru silne,
Tak že kto sa celkom dal
Zviest márnosti, neomylné
Svoju zkázu z toho vzal.

Náruživost! ty si taká
Jak ten polyp strašlivý:
Koho stlačíš, neboráka,
Už je ten nešťastlivý.

Jak ten vampýr, vyceciavaš
Všetky moky š'echetné
Smrteľníka, a nechávaš
Ducha, telo nepekne.

V obklopení tvojom sa zvyk
Mení v druhú prírodu:
Ach, z objatia tvojeho nik
Nevýnde na slobodú.

O neni tak, synu milý,
Veď sa ešte nájde aj
Väčšia moc, než zatvrdilý,
Zlozvyk, na to pamätaj!

A to je ver Božia milosť,
Tá často aj najdivišiu
A zarytú náruživost
Mení v zbožnost najmilšiu.

Dúfajte len v nej vy, ktorí
Dúte v hriechu mrzkosti:
Nikdy vás tá neumori
V slnku Božej milosti.

Stastliví sklári a riečičári!

Histórka.
(Dokončenie.)

— Hm, hm! nuž a prečože tie ženy neidú poprosiť pána farára alebo pána učiteľa, by im vyrátali, koľko interasu od svojho kapitálu zavisnutého majú platiť; a keď interes nosily, majú si vždy quietanciu pýtať, koľko interasu platily od koľko peňazí a najaký čas? alebo koľko zplatily z kapitálu, a s takouto quietanciu majú zas' ísť do fary alebo do školy, či im dobre napísal? či ích neoklamal? Maly by to tie ženy takto robiť.

„Nuž povedzte že im; veru by to dobre bolo! — Ved' to človeka až bolí. My chlapi sa po svete nachodíme, narobíme, napotíme, a peniaze takto nemilobohu sa rozhadzujú na všetky strany.“

— Skláru! ja vám to uznám, bo po sebe viem, čo je to; na všetky strany drú človeka, keď ešte nesvedomite drú! — Ale smiem sa vás zpýtať — odpusťte moju zvedavosť — koľko to asi do roka zarobíte po svete?

„Ale my? koľko? nuž nie vždy jednako, jako kedy, i viac i menej.“

— No ale predsa, koľko asi?

„Nuž dľa toho, či na darmo nevolám; keď dobre ide aj 200 zl.“

— Veru dost málo.

„Čože máme robiť?“

— Ale máte nečo aj doma z gazdovstva? čo?

„Čože je to! Kubo robí, Kubo jie. Z toko by sme nevyžili; poľa málo i to planô.“

— No to je veru slabý zárobok, keď z toho treba i ženu i deti zaopatrit.

„Keby len ženu a deti, ale okrem toho i žida, i porcie, atď. No nič to! keby nám len Pán Boh dal zdravia i na ďalej. Keď len tie diabolské krštenia, kary a nemierne veselie prestaly. Od tých čias usilovnejšie pracujem. Stálo to našich hromadu peňazí! Vy Pane Učiteľú dobre viete, jako zúria tieto ohavy u nás po Uhrách. Veď si len porátajme! — V našej obci do roka asi 20 krstín bývalo, a karov pohotove toľko, veselí asi 7; to je dovedna 47 hostín. Každú jednu hostinu rátajme najmenej po 20 zl. ale k tým siedmym doľožít musíme ešte asi po 10 zl. Ráče to vyrátať, koľko to asi krčmár do roka zbral len z tohoto? nasledovne teraz uz, koľko nám to zostane na budúce vo vačku?

— To učiní jeden tisíc aj 10 zl., tatárski to summa!

„Hí! mať moja! ale nežartujete Pane Učiteľú?

— Veru nie. Čožeby žartoval? a toľko len umiem porátať.

„No, či nemá prečo vejkať náš krčmár — ako to moje chlapčisko píše? Veru má. Čiže neschudne, nezbledne! Má mu byť prečo hlava ovisnutá. Ale tak, ja — bár ho za najplanšého človeka nedržím — len tak poviem: to je trest boží za to, že nás žiadneho nikdy neoslovil: Kubo, Jano! nedám ti už, už ti dost, ale lial, keď už dobre vedel, že mu i flaška z ruky vypadne. To je trest boží za tie nepravosti, ktoré sme my — pravdu poviem, čo bych tajil? — ktoré sme my pri a po shromaždeniach u neho čo richtára vystrájali.“

— A koľko rokov bol richtárom?

„Sami zdá 9 rokov.“

— A celý čas bol aj krčmárom?

„To je takže!“

K.

— No človeče drahý! jako je to u nás v Uhorsku Zákon v knihe nie v živote! Dľa zákona nesmie byť ten richtárom, kto je krčmárom.

»No vidíte Pane Učiteľu, takúto hanbu sme my snášali za 9 rokov. Ale dobrý Pán Boh nás už raz vyslobodil; na shromaždenia nebudeme sa museť do smradlavého šenku sháňať, ale do domu kresťanského.«

— A či je bohatý ten váš krčmár?

»Či vraj bohatý? môžete vedieť. Mňa, čo raz idem u nás z kostola do domu, keď z protivného vršku pozrem na tie naše záhonky nad krčmou vo dve strany v jednom kuse sa zeleďajúce, na tie naše mozole v rukách židovských sa nachádzajúce, srdce ma vždy zabolí. Tam je naša chudoba! kde predtým naše biedne vôlky oraly, teraz špacirujú sa židovské paripy, kde predtým občania sebe robili, teraz nájomníci tvrdo pracujú krčmárovi, ktorý s paňou pod parazólikom na prácu sa prizera. Ó prekliate opilstvo! nenavrát sa k nám?«

— Či vás neklamal za tých 9 rokov čo richtár?

»No toto jedno nesmiem povedať. Nebol on čo richtár, planý richtár, ba statočne svojím povinnosťm zadosť činil. Ba — čo k pochvale jeho buď rečeno — aj o naše náboženstvo mal starosť? Cintorín za jeho nariadenia bol pekne, vysoko skalami obmúraný; za neho nadobudli sme si pohrâbné zástavy, aj plachtu umrčiu, jako tiež utešenú sochu sv. Mikláša archanjela trúbiť sa chystajúceho pre cintorín. Keď treba bolo nečo na chrám náš offerovať, ochotne dal posbierať od nás, čo od filiálky požadovanú čiastku k zaokritiu výdavkov chrámových. Slovom čo sa jeho richtárstva týče, nemožno nečo zlého naň povedať. Ale čože, keď sme my z dobroty jeho nič nepoužili, nič neušporili, ba naopak, bolo to pre nás opravdivou zkazou, že on krčmáril a spolu richtároval. Toto druhé mu veľa pri-nieslo a nám odnieslo. Človek šiel neraz pre bagateľ ku nemu, a bez bagetele nešiel si od neho, neraz potom mal si zase od manželky lekcii počúvať, keď hlava nebola prázdna. — Takto to predtým u nás vyzeralo. Ale buď Bohu chvála! Sľutoval sa Otec nebeský nad nami.«

— Pofutovania hoden stav! vzdychnúl som si.

»A ešte, keby som vám pane Učiteľu všeliaké smutné zkušenosťi nás sklárov sa týkajúce rozprávať! ale z jednej stránky niet času, z druhej lepšie je, jazyk za zubami držať...«

Na moje veľké zadivenie, vytiahol nato šatku a utieral ňou slzavé oči... Plakal a ťažko si vzdychal... Na tento obrat vecí nebol som prichystaný. Stál som jako stena. Ani len toľko som nevládal v útrpnosti sa ho pýtať z prvoti: čo vám je?

— Čo vám je priateľu? Prečo plačete? Čo vám je?

„Hej! hej!.. Prišlo mi do umu, že sme dlhie časy, za viac rokov boli sirotami opustenými bez otca!“

Bol by som ho milerád potešil, ale jedno, nevedel som, čo mu je, druhé, nevládal som, toto vidiac. — Keď som videl, že po vykonaní práci sbiera nástroje, vytiahol som zaslúženú mzdu a podávajúc mu ju, riekol som k nemu:

— Musela vás rozpomienka na čosi smutného náramne pohnúť. Uspokojte sa! Boh je nad nami. On je jediný, ktorý nás zná i potešíť.

»Pán Boh zaplať. S Bohom si zostante.«

„Oblóky robiť dajte, obló...“

Civ — čiv.

CHÝRNÍK

Najnovšie. Práve včul sme dostali následovnú zprávu:

»Od budapešianskeho kr. pravotárstva:

Pánu redaktorovi a kňazovi Mikulášovi Lepsényimu v mieste.

Za miesto vykonania pokuty v štátnom žaláre pre vinu urazenia kráľa na šesť mesiacov vymeranej vysoké uhor. kr. ministerstvo pravosúdia s nariadením zo 14-ho tohoto mesiaca pod číslom 20639 vyznačilo štátny žalár v Segedíne a čas započatia pokuty na 1-ho junia b. r. ustanovilo. Vyvolávam ho tedy, aby z cieľu započatia pokuty na 1-ho junia b. r. rano s ukážkou tohoto opisu osoby u správy kr. žalára v Segedíne sa ustanovil, lebo v páde, že by sa nedostavil bez všetkého ďalšieho oslovenia bude nariadené jeho predvedenie. V Budapešti 21-ho mája 1895. Podpis (neprečítateľný) podpravotár.«

Uhorská vláda môže si odložiť toto uzavretie tam kde iné palmové listy svojej slávy zachováva.

— **Osobné zprávy.** Kráľ 21-ho cestoval do bruckého tábora, 22-ho vrátil sa do Viedne; 4-ho junia pocestuje do Štýrskeho Hradcu, aby vzal účasť na otvoriacej slávnosti tamejšej university. — Rainer kr. knieža po návrate svojom z Poly do Viedne onemocnel na ľahkú zimnicu a kašeľ, ale už je trochu lepšie. — Gróf Kapnist, nový to ruský veľký poslanec, 19-ho mája prišiel do Viedne.

— **Obežná cesta Fridrika arcikniežaťa.** Fridrik arciknieža — jako sa oznamuje — po tieto dni sa pohol na obežnú cestu, aby prehliadol svoje panstvá od arcikniežaťa Albrechta v mošonskej stolici zdedené. 19-ho mája prišiel do Rajky. Obyvateľstvo všade prijíma ho s veľkým plesom a s radostou očúva uhorskú reč nového zemského pána.

— **Leopold bavorské knieža vo Viedni.** Z Viedne sa píše, že Leopold bavorské panujúce knieža a jeho dcéra prišli do Viedne na návštevu modenskej knažny. Knieža 18-ho mája pred poludním navštívil nášho kráľa, ktorý v poludní dal mu naspák návštevu. Knieža Leopold zamýšľa zostať vo Viedni až do Ducha sv. Na vyslovenú jeho žiadosť pri príchode do Viedne úradné prijatie vystalo.

— **Smrtný pád.** Juraj Miščačík z Kollároviec (trenč. st.) sa utopil, či náhodou alebo zo samovraždy, posávať nemôhlo sa dokázať. Pri Mannswörthe nedaľko Viedne ribári našli mrtvolu toho nešťastníka vo vode; na brehu boly položené nástroje plechárske. Na samovraždu môže sa tu zatvárať, lebo ten nebožtk bol nešťastlivý v stave manželskom; jako sa hovorí mal surovú a bezbožnú ženu, ktorá ho vraj i zauškovaľa a sa mu sekerou vyhrážala, pri tom vzal si i

to na srdco, že zbadal nevernosť svojej ženy; odkedy vrátil sa z domu od ženy do Viedne, povždy bedákal, a možno že v pomútenosti rozumu spáchal samovraždu.

— **Milosť Ducha Svätého.** — V Trnave 28-ho apríla kresťanskí veriáci v kostole franciškánskem krásnej slávnosti boli svedkami. V ten spomenutý deň vstúpila Anna Múdry slobná z blúdu Lutherového do ovčince najlepšieho pastíra do lônu Cirkve sv. kat. Vyznanie viery pod s'avnú omšu sv. složila do rúk vel. P. Valeria Bachraty kňaza r. sv. Františka, ktorý potom k do lôna Cir. sv. kat. sa navratenej a ku veľkému počtu shromaždených srdco prenikajúcu reč držal.

Zima v Štyrsku. V Nižšom a Vyššom Štyrsku jako sa zo Štyrského Hradcu telegrafuje — je tam opravdivé zimné počasie. Na mnohých miestach sňah padal v noci ale mrzlo, čo v siatinách mnoho škody narobilo.

— **Najnovější ruža.** V Londýne — jako sa odtiaľ píše, — ľudia včul obdivujú — jeden nový druh ruží. Meno tej novej ruže je Krimson Rambler a pochádza z Japonska, kde je už od mnoho rokov známa. Tá utešená nová ruža za jedno leto vyrastie na 15—20 stop do výšky. Listy má bleдозelené, kvet ale bujnočervený.

— **Zavraždený horný strážnik.** V Bánhide bratia Jozef a Ján Bérés vo viniciach vlomili sa do jednej pivnice a odtiaľ ukradli jeden sud vína; Jána Gyurkoviča horárskeho to strážnika, ktorý videl a poznal tých zlodejov, Bérésovci napadli a zabili. Na druhý deň žandári pochytili vraždelníkov.

— **Zemetrasenie.** Na ostrove Zante, ktorý pred niekoľko rokmi zemetrasenie skoro úplne zpusťoilo, podľa oznamu z Athenu, 19. mája zas tri strky cítili, ktoré však škody neurobili. — Podľa telegramu z L'ublanu 19 ho mája rano v meste zas ľahké zemetrasenie cítili.

— **Sňah v máji.** Počasie sa skoro po celej krajine obrátilo na hodne chladné; v Budapešti 17-ho mája celý deň sa dažď lial s chladným vetrom. Na mnohých miestach po krajine padal sňah, jako sa píše: v Stupave, v Kőszegu a v Záhrebe. I z Viedenského Nového mesta píšu, že tam tiež sňah padal; z Brüsselu ale sa telegrafuje, že po celom Belgicku padá sňah.

— **Židovská universita v Jeruzáleme.** Petrohradské noviny «Voztok» prinášajú ten chýr, že z peňazi jedného žida a z peňari «Alliance Israelite»-y už roku 1897 sa otvoria vysoké židovské školy v Jeruzaleme. Úfajú, že dotiaľ dostanú dovolenie od tureckej vlády a že budú môcť zostaviť učebársky sbor. Táto universita — podľa horespomenutého prameňa — v tom sa bude lišiť od iných universít, že semitické reči a židovská slovesnosť budú tam hlavnými predmetami.

— **Veľikánsky požiar v Londýne.** Z Londýnu sa oznamuje, že v tamejšom predmestí menom Dormontsey na koženom jarmoku 17-ho mája vypukol veľký oheň. Srucaniny viacej honov priestoru pokrývajú. Škodu na 200,000 funt šterlingov (200,000 zl.) rátajú. Chudobní obyvatelia Manning Streetu na ulice utekali a včul pod holým nebom stávkujú.

— **Zhorela odborná škola.** V Hrádku v liptovskej stolici zhorela horárska škola následkom neopatrenosti. Oheň vznikol v rozsiahlych budovách školských, kde bola veľká hromada šindelov, 18 ho mája o šiestej hđine večer a všetky budovy zhorely. Ustav má asi sto poslúcháčov, ktorí sú zároveň dobrovolní

hasiči v meste, predovšem zachránili už horiaci hasičský sklad, a len potom sa chytili ostatné hasiť. O niekoľko minút dostavili sa i hasiči z Malej Poruby, s pomocou ktorých hospodárske a horárske nástroje, mašiny a dobytok uchránili. Škoda je veľmi veľká, lebo všetky budovy zhorely na popol. Značná škoda je i v sadoch, nakoľko tohoročné mladé smrekové priesady z väčšej čiastky vyšly na vnivoč. Utešené prechádzalo v štvorhrané budovy, ktoré bolo plné južnými kvetinami, úplne vyšlo na vnivoč.

— **Povodeň.** Z Pobeďima náš dopisovateľ nám píše: Dňa 18 ho tohoto mesiaca veľké nešťastie potkalo náš milý kraj. Skrz veľké dažde — potok Dubava a Dudvág sa tak naplnil vodou, že pri Čejte vylial na role, ktorá zaplavila chotáre Čejte, Časťkovce, Pobeďim, Bašovce a Piešťany, tiež nečo v chotáre Podola, Koritno, Ostrov a Malé Orvište. Škoda je nevyslovná, bo nie len krásne zbožie, ale nadovšetko kopaniny budú celkom zničené.

— **Upovedomenie.** *L'udová strana* v Budapešti (VI. Podmanická ulica číslo 8, I. poschodie) *krajinskú sústrednú pisárňu* otvorila, a táto účinkovať už aj počala. Aby však účinkovanie tejto kancelárie bolo zdarné, obecenstvo sa vyzýva, aby túto *pisárňu* hneď upovedomilo o každom pohybe či politickom, či spoločenskom *l'udovej strany* sa týkajúcom. Redaktori ale dňových a týždňových novin, ktorí držia s l'udovou stranou na to sa prosia, aby svoje noviny pod nápisom kancelárie posilali, za čo jakožto za vzájomnu službu z času na čas zprávy im bude posilať. Konečne *predsedov všetkých katolíckych kruhov, čitateľných spolkov alebo katolíckej spoločnosti* jakéhokoľvek mena na to prosí tá kancelária, aby jej sdělili meno a bydlu i toho patričného telesa, i vlastnej ich ctenej osoby. Odkiaľkoľvek a čokoľvek by niekto písal, *nikdy* nech nezabudne na čele svojho listu *meno volebného okresu a stolicu* pomenovať.

Na zaopatrenie si cirkevných náradí, kostolných zástav a praporov atď. odporúčame ústav **Jozefa Gavora** v Budapešti, Vacovská-ulica číslo 17.

DOPISY.

Z pod Minčova (trenč. st.) 1895. 20. mája.

Vysoko ctený pán Redaktor!

Od priesmyku Strečánskeho, ktorý spojuje Trenčiansko s Turcom k južnej strane vypína sa korčiar vrchov Minčov rečený, na úpätí ktorého ležia obce: Turó, Višňové a Rosina. I v týchto našich obciach ľud prichádza k povedomiu svojmu, áno prebúdzame sa zo spánku nevšímavosti náboženskej, nevšímavosti našich práv občanských. Dovčul nevedeli sme, čo sa v krajine našej robí, jaké zákony páni naši ablegáti vynášali, jaké práva my jako občania tejto našej drahej vlasti máme; len to sme vždy vedeli že keď koho nejaký úradník okríkol, ten voľky nevoľky musel mlčať,

a do kúta sa utiahnúť, a čo by bol malitú najsvätejšú pravdu. Teraz je to už ale ináčej u nás, lebo veď aj my čítame milé novinky „Kreštana“ ktorý nás poučuje, jako sa máme jako kreštania držať, ale aj jako občania, jako práva naše užívať. Tomu ale nijako nechcejú veriť tí páni, ktorí v Trenčine celú stolicu spravujú, žebysme my už inakší boli, nežli predtým, žebysme už nechceli tak tancovať, jako sa nám z Trenčína hraje. Lebo veď keby verili tomu, že sme sa už premenili, vtedy neboli by pán fõišpán naložili i našiemu notáriušovi, aby nás občanov kommandoval do tábora židovsko-liberálneho, abysme opustili zástavu nášieho sv. náboženstva, a pristúpili pod zástavu tej strany, ktorá znivočiť chce naše náboženstvo, a zaviesť beznáboženstvo. Nuž ale pán fõišpán zaiste myslel sebe, že my dáme sa chytiť na lep, keď pošle pána notáriuša ku nám s prísny m naložením, aby nás do toho tábora nášiemu náboženstvu nepriateľského verboval a zapisoval. A náš pán notár pri skladaní účtov obecných rozkazu tomuto aj zadosť učinil, keď vyzíval nás, abysme sa zapísali do toho lajstru.

Lenže veru my aj s našimi richtármi osvedčili sme sa, že nám je viera naša svätá, a že nepripojíme sa k tým, ktorí ju hanobia a utlácajú, lebo s tým bysme sa toho najväčšieho hriechu dopustili lebo by sme sa stali zradcami Krista Spasiteľa nášieho. Všetk ale prázdny lajster nijako neľúbil sa pánom liberálcom, a naložili že preda sa len, keď nie rovnou cestou, vtedy figlom musá sa niekto chytiť na lep. Tak teda prišiel pán notárko druhý ráz, a síce 15-ho t. m. po obede do Rosiny, kde hneď na kraji dediny v krčme zosadol, aby ho nikto nevidel že je v dedine. Krčmár, žid začal zvolávať jedného druhého z občanov a notáriuško predložil im, že aby lajster podpísali, že však to už aj on jako notár podpísal. Traja občania, ktorí ta prví prišli, nevediac ani čo je to, podpísali, — na to ale príve richtár, ktorý keď videl čo je to, nechcel podpísať: a tu pán notárko začne sa mu vyhrázať, že ho ináč zhodia z richtárstva až nepodpíše; ale náš richtárko sa česne zadržal, keď povedal, že jemu je prednejšia viera, nežli richtárstvo, a že on aj bez richtárstva vyžije. Sláva takémuto richtárovi! Teda výsledok v Rosine bol ten, že tábor náš nepriateľský troch pokrstených a jedného okružleného zverboval.

Do Višňového prišlo sa verbovať večer, keď už ľudia spali, rozumie sa tiež do krčmy. Krčmár, žid poslal sluhov svojích po obci zháňať ľud, a s výsledkom, lebo štyria verní „kamaráti z mokrej štvrti, ktorí už i tak v otrockých rukách krčmára sa nachodia, a jako im krčmár zagajduje tak aj tancovať sú naviknutí na kommando sa dostavili, lebo sa úfali, že si hrtany ovlažia; a to sa im aj podarilo, lebo dokonále dofaté vpleštili oči, keď im krčmár kázeň držal, jakú slobodu budú mať keď sa do lajstra zapíšu. Jako by si aj boli môhli vtedy spomenúť na to, čo robia, keď to podpisujú, títo štyria, keď mali plnú hlavu gajstu. Piatý, tak rečená Belorítka, za meštana sa držiáci, myslí sebe, že mu ten podpis zase vydobyje majetok, ktorý už májeho zať na seba prenesený. No tento i tak nikdy nadržal s nami, na čo i jeho život ukazuje. Lutujeme len tých štyroch, ktorí tak hlboko upadli do bariny opilstva, že v otrunčenom stave hotoví by boli i duše svoje zapísať diabľovi. Bôh nech zhladne na nich milostou svojou, aby poznali chybu svoju, a navrátili sa na cestu pravého kreštanstva.

Ináčej môžeme sa potešiť s tým, že to len plevy zaleteli do nepriateľského tábora, zrno ale zostalo na kreštanskej strane, lebo ostatní občania i s richtárom,

keď ich z nočného spánku verbovali do krčmy, hovorili že oni veru neidú, lebo že keď v noci chcejú voľačo previesť, že to musí byť čosi nie dobrého, lež zlého.

Za včasu rána ponáhlal sa pán notár verbovať do Tura, kde ale len jedného okolo krčmy idúceho podarilo sa mu zverbovať. Kto vie či nás ešte neprijdú aj budúce verbovať. My ale jako kreštania katolíci pridržať sa budeme rady našich duchovných otcov, chceme bojovať za práva našej svätej cirkve a za práva naše občanské pod zástavu kreštanskej ľudovej strany, a preto voláme: Nech žije kreštanská ľudová strana!

Jeden občan z pod Minčova.

Rozmary a žárty.

Jednoducho.

„Ale prečo že si celý večer ani ústa neotvoril Ferko?“

„Blázon, to je celkom jednoducho! Čo som nevedel, to som nemôhol povedať, a čo som vedel, to som nechcel povedať.“

Hrozné dieťa.

Host (ktorý objedá jednu podozrivú zajačú pečienku, ku synovi hostinského):

„Povedzže ty maličký, tento zajác už musel byť dávno zabitý?“

Malučký: „Nie, veď ma ešte predvčerom — poškriabal.“

Hrdosť zlodēja.

Prvý zlodej: „Kubo, prečo že si tak pyšný?“

Druhý zlodej: „Nuž vieš, od mojej poslednej krásnej krádeže, pretekajú sa prví advokáti ma zastávať!“

Podchytený.

Žena: „Mužu, kde že si včera tak dlho bol?“

Muž: „Nuž, stará, bol som na jednom politickom shrômaždení.“

Žena: „Tak, ale vo sne si porád volal posluhujúceho!“

Najvhodnejšie.

Maliar: „A v jakom že položení chcete byť odmaľovaný?“

Boháč: „Odmaľujte ma pred kasňou s peniazmi!“

Knižná polica.

Katolíckému ľudu odporúčame nasledovné knihy:

„*Dom Svätý*“ čili „*Život Tobiášov*.“

Domom kreštanským k nasledovaniu predstavil Karol Latasse biskupský vikár v Nancy, v Lotaringii. Cena 85 kr.

Znovu vydáva: Fr. Richard Oswald správca fary na Teplej (Lenge o. p. Bélebánya). U toho istého vydavateľa je k dostaniu: *Ružencová knižočka*. Albána Stolcza *myšlienky o žoltári*. Cena jedného výtisku 15 kr.

„*Kráľovná Sv. Ruženca.*“ Mesačné sošity, vychádzajú 1-ho v každom mesiaci. Predplatná cena na celý rok 80 kr. (160 halierov), Spisuje Štefan Pironcsák farár v Trstenej v oravskej stolici, u ktorého sa možno predplatiť.

Pod menom: „*Ježiš*“ priateľ dietok Modlitby a piesne pre katolícke školské dietky zostavil Štefan Janovčík farár likavský. Tlačou Karla Salvu. — Nákladom vlastným.

„*Blahoslavený*“ P. Diego z Cadixu kňaz rádu kapucinského. Spísal: P. Norbert Stock. Poslovenčil: Alois Behúnek farár lančársky. K dostániu: V Trnave u Žigmunda Wintera.

ODKAZY REDAKCIE.

Naše noviny „Kreštan“ vcelebným Pánom v Kristu i erga sacra sú k dostániu, kto bytedy zamýšľal si takto zaopatriť naše noviny, nech sa obráti na Redakciu „Kreštana.“

Nitra J. K. Amice! už viac krát sme Vás upozornili na mluvnicu. — Ponevác ste si to nepovšimnul, ukážeme Vám chyby: »odstrašek« podľa mluvnice: odstrašil. — »Bojuvať« podľa mluv. bojovať. — »Kerý« podľa mluv. ktorý. — »Lúna« miesto lóna. — »Založel« miesto založil atď. bez známosti mluvnice není možno dobre písať!!

Trakovičan. Každý, kto do novin chce nečo písať, musí aspoň redaktorovi svoje meno odpísať; z toho ešte nenasleduje, že jeho meno príde do novin, lebo, keď on sam nechce, a nežiada, ani nepríde, ale redaktor musí znať jeho meno; a redakcia nikoho neprežradí keď nemusí. Také dopisy, ktoré sú buďto žiadnym menom, alebo len vymysleným podpísané, neberieme do povahy.

Zemánske Kostolany. Slečinko ešte ste prisľúbá básne robiť; ale radu Vám môžeme tú dať, chyťte sa do ľahších vecí, oprobujte nie vo veršoch, ale v rozhovore nečo ľahšieho opísať, a potom nám zašlite.

Na Chrasti L. M. Vďačne uverejníme.

Skalica. Sl. A. Len tá mluvnica!

Višňové. F. F. I častejšie dopisy prosíme.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošara, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osob, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a neozhľadujú ich tak ľahkomyselne.

Prosíme našich ct. predplatiteľov, aby, keď chcú obnoviť svoj predplatok, alebo noviny reklamovať, vždy ráčili pripojiť nápisnú obalku.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 7.25—7.60 zl. Raž 6.00—6.25 zl. Jačmeň: na krm 6.70—7.00 zl. do pálenic 7.00—7.10 zl. na vátku 8.10—8.20. Oves: 6.85—7.05. Kukurica: 7.00—7.10. Proso: 7.00—7.10. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 11.50—12.50. Kopnopné semeno: 12.50—12.75.

3. Strova: Veľká biela fízufa 8.00—12.50; tmavá 6.50—7.00 okruhlá: 9.00—9.40., drobná 10.50— tarkavá 5.80—6.00. Šošovica 8—21. Hrach 8.00—12.50. Čistá 14.00—17— zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 18—20. Buřgyňa 2.80—2.90. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lú: ne seno. 3.40—3.90. Lesné a horné seno 3.80—4.75. Slama. Na postielanie: 1.20—1.40. Žup 1.40—1.80.

6. Siatie: Červená ďatšina 66—70. Lucerna 48—52 zl. Jarní ladník 8—9 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 175 hospodárskych volov; 229 dojných kráv. Následovné byly ceny: Vyborná pára volov do járma do 300—380 zl. Dojné kravy: za jeden kus 80—160 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 557 kusov oviec. Ceny: 14—18 zl. za páru, a 20—24 kr. za živý kô. Sviný trh: za kilogramm 44—45. V salašoch 22.941 kusov bolo umiestnená.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 164—165. Vajcá 47—50. Loj. Maslo I. 100—140 zl. II. 70—120 mc. Slanina 42.50—43., udená 43—50 zl.

TLAČIAREŇ

„SVÄTÉHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, I. OKRES, DÖBRENTÉY-U. Č. 18.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskými písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlačí týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. kňazstva a obecných predstavenstvá na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

OZNAM.

ALBIN JANDA,

kostolní maliar, pozlátník a okrášlovač

V HODONÍNE

odporúča sa Veľadôstoj. Duchovenstvu, a Ct. obecenstvu a na známosť dáva, že závod svoj zariadil i v uhorskej Skalici (Dubová-ulica číslo 112.)

Odporúča sa Veľadôst. Duchovenstvu ku vyhotoveniu všeliakých **kostolných prác maliarskych a pozláčovačskych** k umeleckému vykonaniu v prísnom cirkevnom slohu, zvláštne:

maľby kostolov v olejových farbách alebo temperáčnych na stropoch a stenách; — **Oltárnych obrazov krížových ciest**, obrazov svätých na **kostolné zástavy a prapory spolkové** na plátne, hodbábe alebo na damašku, v každej žiadanej veľkosti. — **Opravy starých obrazov**, tiež **zošlých okrasí a ozdób kostolných**, trvanlive a za lacné ceny obnoví.

Prijíma tiež nové práce **kostolných výzdob** a úplné vystavenie **nových oltárov, kazatelníc, Božích hróbov**, jako i všetky práce **rezbárske a sochárske** s ohľadom na predpisy katol. obrádov, vykreslí a rozpočtuje úplne zdarma.

Majúc **veľký sklad sv. obrazov** maľovaných na plátne, práce to vlastnoručné, tiež i **krížové cesty** dľa prof. Fúhricha a iných na plátne a plechu, v rámoch, tiež i bez rámov, **sochy** svätých z dreva a sádry, **jemne, mnohobarvené**, kríže kostolné a pre školy vo všelikých veľkostiach za ceny veľmi nízke.

VLASTNIA VÝROBA

lisovaných a rezaných rámov, pozlatených ozdôb do izbí, a obrazov barvotiskových vo veľkom výbere!

Úfam, že zariadením tohoto obchodu Veľadôst. Duchovenstvo objednávky tu si vyrídí a domáci priemysel a umenie podporovať bude, podotkynam, že moje práce posávad všade najvyššieho uznania a pochvaly došly, čo dosvedčujú moje mnohé vysvedčenia a odporúčne a pochválne listy zo stránky Veľadôst. Duchovenstva, mnohých patronátov, a **obecných predstavenstiev**, ktoré kedykoľvek k láskavému prehľadu predložiť môžem.

Veľký sklad náhrobných a poňních krížov železných a jemne pozlatených vo všetkých veľkostiach za ceny, čo možno najlacnejšie, a včul o hojné objednávky prosí a odporúča sa

s úctou

ALBIN JANDA.

Prv

nežli by ste si tkaninu na jarné a letné šaty zaopatril, pýtajte vzorkovú sbierku hojne vyberaných a najnovějších látok zo skladu

MORICA SCHWARCA

na jemné vlnové tovary Zwittau 4. (Brno.)

I tú najmenšiu maličkosť pošlem. Nezodpovedavý tovar naspák vezmem.

Vzorky bez poplatku.

Krásnu knihu na vzorky pánom krajčírom, keď pošlú 50 kr., čo pri prvom odobere sa môže zarátať.

OZNAMY PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE
OZNAMOVÁCA PISÁREŇ VILÉMA FRIE-
DENSTEINA (BUDAPEŠŤ, BÁLVÁNY-U.
ČÍS. 2.) PRIJÍMA.

Znalec v prietrhových uväzkach.

J. Keletihó cis. kr. rakúsko-uhorska a belgicko kr. výhodná prietrhová uväzka od tých najhýrečnejších lekárskejších auktorit je za najlepšiu uznaná, nešmíka sa, nečiní neprijemný nátlak a mimoriadne je cieľu primeraná.

Novota!!

Keletihó prietrhová uväzka z gummi, výhodou zaopatrená 1894. v mesiaci marci. Vyznačená v Brüsseli 1893. zlatou medáliou a skvostnou listinou. Pelotty úplne môžu sa až na prietrh položiť, s ochrankou z jeleňovej kože a s poisťovacím pásom.

Ceny: na jeden bok 6 zl., na dva boky 12 zl.

Suspensorium, bruchová uväzka (elastična) krčová pančocha z gummi, brucho-podvážujúca, rovnodržiacia ústrojná šnúrovačka, umelecké nohy a ruky.

J. KELETI,

lekársko-hojičský mechaniker a fabrikant cis. a kráľovských uhors. výhodných prietrhových uväzek.

V Budapešti, IV., Koronaherceg-ulica číslo 17.
(v dome Servitov.)

9-10

Obrázkový cenník zdarma a bez poplatku.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hreď sa môžu poslať: **Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.**

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knižečky pre údy občianských spolkov a knižečky spláčováce.

Kus týchto 12 stranových knižečiek so šilnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposielá ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarňi alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby taktu podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1894. 29. septembra (I., Döbrentey-ulica 18.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.